

NORGES HØYESTERETT

Den 28. september 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Noer, Arntzen og Falch i

**HR-2023-1787-U, (sak nr. 23-101553SIV-HRET) og (sak nr. 23-101689SIV-HRET),
sivil sak, anke over dom:**

I.

Finnmarkseiendommen

(advokat Frode Andersen Innjord)

mot

Kárášjoga Sámiid Searvi Karasjok Sameforening

Kárášjoga Gielda/Karasjok kommune

Anárjogaleagi Biras/Anárjohkdalens velforening

Beskenjárgilisearvi/Beskenjárga Grendelag

Dalabogi Guovlu

Iešjohtsearvi

Váljohk biras

Etterkommere av Amund Hansen

Etterkommere av Amund A. Grønvold

Etterkommere av Hans Sollien

A

B

C

D

E

F

G

H

I

J

K

Etterkommere av Petter Nilsen Moen

Etterkommere av Anna Magga Josefsdatter Guttorm

(advokat Caroline Lund

advokat Lasse Gommerud Våg

advokat Carsten Smith Elgesem)

II.

Guttormgruppen
Reinbeitedistrikt 13
Reinbeitedistrikt 16

(advokat Andreas Brønner
advokat Eirik Brønner)

mot

Finnmarkseiendommen

(advokat Frode Andersen Innjord)

truffet slik

K J E N N E L S E O G B E S L U T N I N G :

- (1) Finnmarkseiendommen har anket Utmarksdomstolen for Finnmark - Finnmárkku meahcceduopmostuollus dom 21. april 2023 i sak nr. 21-086077TVI-UTMA mot Kárášjoga Sámiid Searvi Karasjok Sameforening med flere. Guttormgruppen, Reinbeitedistrikt 13 og Reinbeitedistrikt 16 har anket samme dom i sak nr. 21-086497TVI-UTMA mot Finnmarkseiendommen.
- (2) Høyesteretts ankeutvalg forener sakene til felles behandling og avgjørelse etter tvisteloven § 15-6.
- (3) Máhkarávju siida har erklært partshjelp til fordel for Finnmarkseiendommen i begge sakene, jf. tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a. Kárášjoga Sámiid Searvi Karasjok Sameforening med flere har bestridt partshjelpen.
- (4) *Kárášjoga Sámiid Searvi Karasjok Sameforening med flere* har argumentert med at siidaen er en del av Reinbeitedistrikt 16 som allerede er part i sak nr. 23-101689SIV-HRET mot Finnmarkseiendommen. Parten kan ikke samtidig være partshjelper. Siidaen har heller ikke partsevne. Saken gjelder et krav om kollektiv eiendomsrett for lokalbefolkningen i Karasjok kommune. Befolkningens eiendomsrett vil ikke utelukke at andre kan ha eiendomsrett på særskilt grunnlag og er ikke et inngrep som kun rammer siidaen.
- (5) Vilkårene for partshjelp til støtte for Finnmarkseiendommen er heller ikke oppfylt. Erklæringen om partshjelp er basert på spekulasjoner om eventuelle faktiske forhold som vil kunne skje. Hvem som er grunneier har ingen betydning for siidaens egen rettsstilling.
- (6) *Máhkarávju siida* har i erklæringen om partshjelp og i senere prosesskriv argumentert for at den har partsevne i saken. En siida kan ivarta sine egne interesser, også som partshjelper, jf. reindriftsloven § 44 andre ledd. Det er av betydning at også siidaens sitt syn blir belyst for domstolen. Siidaen er ikke part sammen med andre siidaer i Reinbeitedistrikt 16. Siidaen har aldri sluttet seg til det aktuelle søksmålet.

- (7) Vilkårene for partshjelp er oppfylt. Høyesterettspraksis viser at en direkte faktisk virkning vil kunne være tilstrekkelig til å begrunne partshjelp. Siidaen har et reelt behov ut fra egen rettsstilling for at tvisteområdet forblir til forvaltning etter finnmarksloven. Bruken og gjennomføringen av siidaens arealrettigheter til sin reindrift påvirkes av utfallet i saken.
- (8) Verken *Guttormgruppen med flere* eller *Finnmarkseiendommen* har fremsatt synspunkter på partshjelpsspørsmålet.
- (9) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at for at Máhkarávju siida skal kunne opptre som partshjelper, må siidaen ha partsevne. I tillegg må vilkårene i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a være oppfylt.
- (10) Máhkarávju siida er en del av Reinbeitedistrikt 16, som er part i Høyesteretts sak nr. 23-101689SIV-HRET mot Finnmarkseiendommen. Men den kompetansen reinbeitedistriktets styre er gitt til å opptre i felles anliggender, begrenser ikke den enkelte siidas rett til å ivareta egne interesser. Det vises her særlig til reindriftsloven § 44 andre ledd siste punktum hvor det fremgår at siidaene kan ivareta «egne særskilte interesser» blant annet i søksmål. I forarbeidene til reindriftsloven er det forutsatt at grupper innenfor et reinbeitedistrikt kan opptre ved siden av distriktsstyret til vern av sine interesser, se NOU 2001:35 punkt 5.3.2.3.
- (11) Det er avklart at en siida kan ha begrenset partsevne, jf. tvisteloven § 2-1 andre ledd. Om siidaen har det i den enkelte sak, beror på en konkret vurdering, se HR-2021-1975-S avsnitt 107–110 *Fosen*. Det skal etter tvisteloven § 2-1 andre ledd blant annet legges vekt på «sammenslutningens formål og hva søksmålet gjelder».
- (12) Ankesaken gjelder krav om kollektiv eiendomsrett til restarealet i Karasjok kommune. Saken er igangsatt av blant annet lokalbefolkningen i Karasjok. Lokalbefolkningen har krevd eiendomsrett til et område hvor Máhkarávju siida har vinterbeite og flyttlei. Dersom lokalbefolkningen vinner frem, vil eiendomsretten til området ligge til lokalbefolkningen og ikke til Finnmarkseiendommen.
- (13) Utvalget finner det klart at Máhkarávju siida har begrenset partsevne for de spørsmål Høyesterett skal ta stilling til. Det er siidaen som er bærer av de kollektive arealrettighetene som reindriftnæringen er knyttet til i det aktuelle området, se HR-2019-2395-A avsnitt 51 *reintallsreduksjon II*. I en sak som potensielt kan berøre bruken og gjennomføringen av slike rettigheter, har en siida begrenset partsevne.
- (14) En konsekvens av at siidaen har begrenset partsevne, er at siidaen vil stå fritt til å innta det standpunkt den ønsker. Det faktum at siidaen er del av Reinbeitedistrikt 16, som er part i saken, er derfor ikke til hinder for at siidaen opptrer som partshjelper til fordel for en annen part, her Finnmarkseiendommen.
- (15) Partshjelpen er erklært med hjemmel i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a. Der fremgår at partshjelp skal tillates for «den som har reelt behov begrunnet i egen rettsstilling for at den ene parten vinner». Det er i Høyesteretts praksis lagt til grunn at en «direkte faktisk virkning» vil kunne være tilstrekkelig til å begrunne partshjelp, se HR-2021-1903-U avsnitt 11.
- (16) Siidaen har argumentert med at en endelig avgjørelse i Finnmarkseiendommens disfavour vil frata siidaen de prosessuelle og materielle garantiene som finnmarksloven oppstiller. I tillegg

vil en slik dom ha en direkte faktisk konsekvens for siidaen ved at den da må forholde seg til økte interessemotsetninger siidaene imellom og en ny og vesentlig mer fragmentert grunneierkonstellasjon med økt risiko for arealbrukskonflikter med reindriften. Kárašjoga Sámiid Searvi Karasjok Sameforening med flere har på sin side særlig argumentert med at reindriftsretten vil være upåvirket av en endring av grunneierforholdene.

- (17) Partenes argumenter viser at det er ulike syn blant reindriftsutøverne i reinbeitedistriktet på hvilke faktiske og rettslige virkninger en avgjørelse i saken vil ha for dem. Utvalget mener likevel de virkningene siidaen argumenterer med, er tilstrekkelig direkte til at vilkårene i tvisteloven § 15-7 første ledd bokstav a er oppfylt. I den sammenheng har ankeutvalget også lagt vekt på at det er av betydning for sakens opplysning og for tilliten til den pågående rettighetskartleggingen i Finnmark at Máhkarávju siidas syn blir belyst i Høyesterett.
- (18) Utvalget er etter dette enstemmig kommet til at vilkårene for at Máhkarávju siida kan opptre som partshjelper er oppfylt.
- (19) Utvalget bemerker videre at anke til Høyesterett ikke kan fremmes uten samtykke fra ankeutvalget. Utvalget kan bare gi samtykke når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken avgjort i Høyesterett, jf. tvisteloven § 30-4 første ledd.
- (20) Utvalget tillater ankene fremmet.

S L U T N I N G

1. Máhkarávju siida tillates å opptre som partshjelper til fordel for Finnmarkseiendommen.
2. Ankene fremmes til behandling i Høyesterett.

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Ragnhild Noer
(sign.)

Ingvald Falch
(sign.)